

Bruxelles, den 23.11.2017
COM(2017) 718 final

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG
REGIONSUDVALGET**

Meddelelse om styrkelse af EU's energinet

1. Indledning

Europa-Kommissionens "rammestrategi for en modstandsdygtig energiunion med en fremadskuende klimapolitik" har skabt et nyt momentum for opnåelsen af energisikkerhed, bæredygtighed og konkurrencedygtighed.

På globalt plan er Europa fortsat forløber, når man tager det ambitiøse bidrag til Parisaftalen i betragtning, og for så vidt angår gennemførelsen af energiomstillingen som beskrevet i den tredje rapport om status over energiunionen¹. **Et forbundet europæisk net vil bidrage til energiunionens endelige mål om at sikre økonomisk overkommelig, sikker og bæredygtig energi til alle europæere.**

Hjørnестenen i denne energiomstilling vil være et elsystem, hvor ca. halvdelen af produktionen stammer fra vedvarende energikilder i 2030, og som er fuldt dekarboniseret i 2050. Dette vil medføre en række markante udfordringer i form af tilpasning af lovgivning, infrastruktur og udløsning af de nødvendige investeringer.

Som det allerede er blevet understreget på adskillige møder i Det Europæiske Råd og af stats- og regeringschefer, men ikke mindst af premierminister Emmanuel Macron på COP23, **er det absolut nødvendigt at have velforbundne og integrerede transeuropæiske net, hvis energiomstillingen skal blive vellykket.** Kommissionen tager hånd om opfyldelsen af dette behov i sin meddelelse "Opfyldelse af elsammenkoblingsmålet på 10 %" ².

Pakken om ren energi til alle europæere, der blev vedtaget i slutningen af sidste år, er den mest avancerede lovgivningsramme for omstillingen til ren energi og fremme af investeringer i ren energi, der skal skabe arbejdspladser og vækst, der hidtil er vedtaget. **Europas netinfrastruktur skal udvikles i samme retning og med samme hastighed for at kunne understøtte energiomstillingen fuldt ud.** Det er nu endnu vigtigere end før, idet en stigning i andelen af elektricitet fra vedvarende kilder vil kræve, at der foretages mere grænseoverskridende udveksling af energi for at holde nettet stabilt. I den forbindelse kan stærkere regionalt samarbejde mellem medlemsstaterne føre til mere optimal udrulning af infrastruktur for vedvarende energikilder og netinfrastruktur.

Forbundne el- og gasnet er også afgørende for energiforsyningsikkerheden. Velintegrerede net er ikke blot den bedste måde, hvorpå der kan kompenseres for potentielle nedbrud i den største infrastruktur i en hvilken som helst medlemsstat, de tilfører også de nationale markeder flere forsyningsmuligheder og dermed konkurrencedygtige priser. Samtidig **bør Europa sætte forbrugeren i centrum af energisystemet** ved at styrke distributionsnettene og gøre dem mere intelligente.

Derudover er det nødvendigt at modernisere EU's net for at fremme energiomstillingen samt støtte og drage fordel af den hurtige digitalisering af økonomien. Det er vigtigt med innovative og intelligente net på alle niveauer med henblik på udbredelsen af efterspørgselsstyring og andre tjenester forbundet med intelligente net. Sådanne teknologier styrker forbrugers position og fremmer EU-industriens konkurrenceevne.

¹ COM(2017) 688.

² COM(2015) 82.

Det skønnes, at der **frem til 2030 er brug for 180 mia. EUR i investeringer til forbedring og udvidelse af de europæiske energinet**. Disse investeringer vil føre til årlige besparelser på 40-70 mia. EUR³ i form af undgåede produktionsomkostninger og mere konkurrencedygtige engrospriser på gas, hvilket vil holde omkostningerne ved energiomstillingen i skak og dermed styrke EU's konkurrenceevne.

Denne meddelelse gør status over de fremskridt, der er opnået i forbindelse med integreringen og moderniseringen af de europæiske energinet på transmissionsniveau ved hjælp af TEN-E-politikken, og skitserer vejen frem ved at sikre, at infrastrukturen udnyttes fuldt ud i forbindelse med opfyldelsen af klima- og energipolitikens mål for 2030 og senere. Den vurderer også fremskridtene hen imod opfyldelsen af elsammenkoblingsmålet på 10 % og ser fremad mod det 2030-mål, der er vedtaget af Det Europæiske Råd.

2. Politikken for transeuropæiske net på energiområdet (TEN-E) som hjørnesten i energiunionen

Der var og er stadig brug for store investeringer, hvis der skal etableres et komplet europæisk energinet, hvor alle medlemsstaterne er forbundet med hinanden og beskyttet mod pludselige forsyningsafbrydelser⁴. For at sikre rettidige investeringer og rettidig opbygning af den nødvendige infrastruktur vedtog EU i 2013 forordningen om retningslinjer for den transeuropæiske energiinfrastruktur⁵. Denne forordning blev ledsaget af Connecting Europe-faciliteten (CEF)⁶, der blev oprettet for at yde støtte til udviklingen af transeuropæiske energi-, transport- og telekommunikationsnet.

2.1 En TEN-E-politik, der fokuserer på Europas prioriteter og sætter skub i investeringer

TEN-E-rammepolitikken har siden 2013 gjort det muligt at anvende en målrettet tilgang til at udvælge og støtte gennemførelsen af projekter, der er afgørende for udviklingen af velforbundne net på tværs af medlemsstaterne og det indre marked for energi. Udgangspunktet er en objektiv og åben udvælgelsesproces, der prioriterer de infrastrukturprojekter, som der er mest brug for.

De positive resultater af denne tilgang begynder nu at kunne ses. Ca. 30 energiinfrastrukturprojekter af fælles interesse er allerede afsluttet eller vil være oppe at køre inden udgangen af 2018. Yderligere 47 vigtige projekter ud af i alt 173 afsluttes efter planen omkring 2020. Der er dog en del projekter af fælles interesse, som endnu ikke er iværksat: der er tale om projekter inden for såvel elinfrastruktur som gasinfrastruktur, og ca. halvdelen af projekterne bliver forsinkede, typisk i forbindelse med udstedelsen af tilladelser, eller

³ Undersøgelse af fordelene ved et integreret europæisk energimarked, 2013, Booz & co, https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/20130902_energy_integration_benefits.pdf.

⁴ Se fodnote 3.

⁵ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 347/2013 af 17. april 2013 om retningslinjer for den transeuropæiske energiinfrastruktur (EUT L 115 af 25.4.2013, s. 39).

⁶ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1316/2013 af 11. december 2013 om oprettelse af Connecting Europe-faciliteten, om ændring af forordning (EU) nr. 913/2010 og om ophævelse af forordning (EF) nr. 680/2007 og (EF) nr. 67/2010 (EUT L 348 af 20.12.2013, s. 129).

udskydes⁷, ofte pga. usikkerhed om deres kommercielle bæredygtighed eller den fremtidige efterspørgsel.

Tabel 1: Overblik over projekter af fælles interesse fordelt på sektor

Projekter af fælles interesse fra første og anden liste*, der forventes afsluttet i perioden 2013-2018					
Elektricitet	Intelligent net	Gas	Olie	CO ₂ -opsamling og -lagring	I alt
22	0	8	0	Ikke relevant	30
Projekter af fælles interesse fra tredje liste					
Elektricitet	Intelligent net	Gas	Olie	CO ₂ -opsamling og -lagring	I alt
106	4	53	6	4	173
Projekter af fælles interesse fra tredje liste, der forventes afsluttet* inden 2020					
Elektricitet	Intelligent net	Gas	Olie	CO ₂ -opsamling og -lagring	I alt
31	0	14	2	0	47

**Projekter, der forventes afsluttet, omfatter projekter, der enten snart får en tilladelse eller allerede er under etablering, og for hvilke det er realistisk, at de afsluttes i den anførte periode.*

EU's finansielle støtte under CEF har været en vigtig faktor i forbindelse med gennemførelsen af en række kritiske el- og gasprojekter af fælles interesse, der medfører væsentlige socioøkonomiske fordele på regionalt plan, men for hvilke markedet ikke ville have kunnet bære omkostningerne alene. Programmet er en vigtig katalysator for mobilisering af private investeringer. I alt 93 tiltag, der tilsammen svarer til gennemførelsen af 74 projekter af fælles interesse, er blevet udvalgt til at modtage tilskud til anlægsarbejder og undersøgelser til en samlet værdi af 1,6 mia. EUR (ud af et samlet budget for CEF – Energi på 5,35 mia. EUR).

EU's samhørighedsfonde, navnlig Den Europæiske Fond for Regionaludvikling (EFRU) yder også støtte til intelligent energilagring og transmissionssystemer. På nuværende tidspunkt har seks medlemsstater⁸ budgetteret med ca. 2 mia. EUR i perioden 2014-2020, hvoraf en fjerdedel skal gå direkte til projekter af fælles interesse.

Den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer (EFSI), som energisektoren i øjeblikket har den største andel i, har mobiliseret yderligere investeringer til energiinfrastuktur, vedvarende energikilder og energieffektivitetsprojekter, herunder projekter af fælles interesse, der medfinansieres af CEF. Der er godkendt EFSI-finansiering på i alt 420 mio. EUR til de første tre projekter af fælles interesse, som vil mobilisere samlede investeringer på mere end 2 mia. EUR. Et godt eksempel på CEF's potentiale for at mobilisere private investeringer til energiinfrastrukturen er gastransmissionskorridoren Bulgarien – Rumænien – Ungarn – Østrig (BRUA), der modtog 179 mio. EUR i tilskud fra CEF til støtte for anlægsarbejder, og efterfølgende fik adgang til EFSI-finansiering på 100 mio. EUR. Derudover har 14 projekter

⁷ Samlet rapport om fremskridtene med el- og gasprojekter af fælles interesse for året 2016.

⁸ Bulgarien, Tjekkiet, Grækenland, Litauen, Polen og Rumænien.

af fælles interesse modtaget lån fra Den Europæiske Investeringsbank (EIB), hvilket viser, at CEF-tilskud kan fungere som katalysator og tiltrække investorer. CEF-tilskud til undersøgelser er også fortsat en vigtig faktor, når projekter gennemgår de første, mere risikofyldte faser.

Udover finansiel støtte er gennemførelsen af projekter af fælles interesse også blevet fremskyndet af den gennemførte lovgivning og mindsket bureaukrati. Som evalueringen viser⁹, har TEN-E-forordningen ført til hurtigere udstedelse af tilladelser, og godkendelsen af projekter er nu hurtigere og mere standardiseret. De lovgivningsmæssige foranstaltninger er også begyndt at bidrage til hurtigere gennemførelse af vigtige projekter af fælles interesse. Indtil videre har 18 gas- og 6 elprojekter af fælles interesse draget fordel af grænseoverskridende omkostningsfordelingsafgørelser, og de nationale regulerende myndigheder har truffet investeringsbeslutninger for tre projekter. TEN-E-forordningens potentiale er dog endnu ikke maksimalt udnyttet. **Anvendelsen af TEN-E-reglerne på nationalt plan bør styrkes yderligere for at sikre, at projekter af fælles interesse gennemføres i god tid.**

Ovennævnte sæt værktøjer, der er stillet til rådighed gennem TEN-E-forordningen, har vist sig nyttig i forbindelse med nedbrydningen af økonomiske og lovgivningsmæssige forhindringer for adskillige projekter. Alligevel skal en række mere komplekse infrastrukturudfordringer skænkes mere opmærksomhed. I 2015 foreslog Kommissionen¹⁰ en mere strukturel form for regionalt samarbejde, herunder også på politisk plan, med henblik på at bringe alle involverede medlemsstaters og interessenters fokus på linje med hinanden i forbindelse med gennemførelsen af vigtige projekter.

2.2 Uddybning af det regionale samarbejde – højniveaugruppernes vigtige rolle

Kommissionen har også nedsat fire regionale højniveaugrupper, der på kort tid har formået at fremskynde udviklingen af infrastrukturen i bestemte europæiske regioner, hvor man har særlige udfordringer. Disse højniveaugrupper har navnlig bidraget til prioriteringen af vigtige projekter af fælles interesse i de omtalte regioner. Kommissionens politiske og økonomiske støtte har spillet en vigtig rolle i den forbindelse.

På baggrund af de gode resultater blev visse højniveaugrupperes opgave udvidet til at omfatte en række bredere aspekter af energipolitikken, navnlig energimarkederne, produktionen af vedvarende energi og energieffektivitet. Højniveaugrupperne kan også komme til at spille en rolle i det regionale samarbejde, nærmere betegnet udarbejdelsen af de nationale energi- og klimaplaner, der er omhandlet i forslaget til en forordning om forvaltning af energiunionen¹¹.

2.2.1 BEMIP – Sammenkoblingsplanen for det baltiske energimarked

⁹ Bilag til det arbejdsdokument, der ledsagede Kommissionens delegerede forordning (C(2017) 7834).

¹⁰ COM(2015) 82 final af 25.2.2015, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2015%3A82%3AFIN>.

¹¹ Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om forvaltning af energiunionen (COM(2016) 759 af 23.2.2017).

Det mangeårige regionale samarbejde i BEMIP (Sammenkoblingsplanen for det baltiske energimarked) har bidraget væsentligt til den hurtige færdiggørelse af vigtige elforbindelser, herunder NordBalt (Litauen–Sverige, 700 MW) og Litpol Link (Litauen–Polen, 500 MW). **Disse sammenkoblinger har på effektiv vis gjort en ende på de baltiske landes energiisolation og forbundet dem med resten af Europa.**

Synkroniseringen af de tre baltiske landes elnet med det kontinentaleuropæiske net er fortsat en vigtig politisk prioritet. Kommissionen har fortsat til hensigt at støtte de baltiske lande i den henseende, og i den forbindelse er den undersøgelse, der på nuværende tidspunkt er ved at blive lavet af transmissionssystemoperatørerne i Litauen, Letland, Estland og Polen med støtte fra det europæiske net af elektricitetstransmissionssystemoperatører (ENTSO-E), en vigtig milepæl. Samtidig er det lige nu et godt tidspunkt for regionen at udnytte sit potentiale inden for offshoreenergi.

Højniveaugruppen om BEMIP har også givet fornyet fremdrift til udviklingen af de gassammenkoblinger, der er nødvendige for at gøre en ende på de baltiske landes og Finlands gasisolation. Der er ydet økonomisk støtte til såvel Polen–Litauen-sammenkoblingen (GIPL) og Estland–Finland-sammenkoblingen (Balticconnector) gennem CEF, og tilsagnet herom blev underskrevet i nærværelse af stats- og regeringscheferne samt Kommissionens formand. **Det er nu af allerstørste vigtighed at sikre, at begge projekter afsluttes uden forsinkelser.**

I alt har EU bidraget med ca. 740 mio. EUR fra CEF og 430 mio. EUR fra EFRU til energiinfrastruktur i BEMIP-regionen.

Næste skridt og milepæle

- Politisk aftale om synkronisering og vejen frem i 2018
- Afslutning af de vigtigste gasprojekter af fælles interesse inden 2021, navnlig Polen–Litauen-sammenkoblingen (GIPL) og Estland–Finland-sammenkoblingen (Balticconnector)

2.2.2 Gennemførelse af Madriderklæringen i Sydvesteuropa

Der er også blevet gjort vigtige fremskridt i højniveaugruppen om sammenkoblinger i Sydvesteuropa for så vidt angår integreringen af Den Iberiske Halvø med det europæiske fastlands indre marked for energi. INELFE-projektet, der fordobler elsammenkoblingskapaciteten mellem Spanien og Frankrig, blev taget i brug i 2015 med støtte fra Kommissionen og kører nu med fuld kapacitet.

Alligevel skal der gøres mere for at leve op til Madriderklæringen og fuldt ud integrere Den Iberiske Halvø i det indre marked for elektricitet og dermed muliggøre udnyttelsen af regionens potentiale inden for vedvarende energi.

Biscay Gulf-projektet, der er en ny sammenkobling med en undervandssektion på ca. 280 km, som giver særlige teknologiske udfordringer, og to vekselrettere, skal have højeste prioritet, ikke blot for projektlederne, men også for de regulerende myndigheder og de myndigheder, der udsteder tilladelserne, for at sikre at det afsluttes rettidigt og senest i 2025. Projektet vil atter fordoble sammenkoblingskapaciteten mellem de to berørte lande og øge

udvekslingskapaciteten til op til 5 000 MW. Der skal skænkes ekstra opmærksomhed til de to projekter, der krydser Pyrenæerne, og som vil øge kapaciteten til 8 000 MW og dermed give Den Iberiske Halvø mulighed for fuldt at kunne drage fordel af det indre marked. Afslutningen af det igangværende projekt af fælles interesse mellem Spanien og Portugal bør fortsætte, således at projekterne kan tages i brug ved udgangen af 2018, som planlagt.

Der er også gjort visse fremskridt med gennemførelsen af Madriderklæringen fra 2015 for så vidt angår udviklingen af den østlige gasakse, der vil gå fra Den Iberiske Halvø til Frankrig. I 2016 og 2017 blev der udført forberedende arbejde til udarbejdelsen af en afgørelse om en trinvis udvikling af det kritiske Midcat-projekt¹², herunder den første fase, der er kendt som STEP-projektet¹³.

Næste skridt og milepæle

- Politisk topmøde på højt niveau i 2018 som opfølgning på Madriderklæringen
- Endelig investeringsbeslutning om Biscay Gulf-projektet i 2018 og påbegyndelse af arbejderne i 2019
- Igangsættelse af proceduren for udstedelse af tilladelser til de to elsammenkoblingsprojekter, der krydser Pyrenæerne, i 2018
- Beslutning om de næste skridt i forbindelse med første fase af Midcat-projektet, dvs. STEP-projektet, i 2018
- Afslutning af projektet om Portugal–Spanien-sammenkoblingen i 2019

2.2.3 CESEC – Energisammenkobling i Central- og Sydøsteuropa

Arbejdet er også skredet frem i CESEC-regionen (Central- og Sydøsteuropa), som historisk set er meget sårbar over for forsyningsafbrydelser, og hvor prisen på gas stadig er højere end i Vesteuropa til trods for den geografiske nærhed til regionens største gasleverandør.

I 2016 og 2017 har højniveaugruppen gjort vigtige fremskridt med de prioriterede CESEC-gasprojekter, navnlig gastransmissionskorridoren Bulgarien – Rumænien – Ungarn – Østrig (BRUA) og de første faser af styrkelsen af det bulgarske net. Aftalememorandummet fra 2017 om tilbagestrømning mellem Kroatien og Ungarn, som vil muliggøre udveksling af gas fra især LNG-terminalen i Krk, Kroatien, er et eksempel på det konstruktive samarbejde i regionen. **Det er dog afgørende, at man i 2018 og uden yderligere forsinkelser gennemfører de resterende tre prioriterede projekter, der alle modtager EU-støtte**, for at sikre adgangen til diversificerede gaskilder i regionen. Prioriteten for 2018 er således at sikre, at opførelsen af LNG-terminalen i Krk, sammenkoblingen Grækenland–Bulgarien og sammenkoblingen Bulgarien–Serbien påbegyndes som planen foreligger nu. Dette kræver fortsat politisk støtte for at forhindre og fjerne ethvert problem, der kan forsinke den rettidige afslutning af disse projekter.

¹² Den østlige akse Spanien–Frankrig.

¹³ STEP: South Transit East Pyrenees.

Med afsæt i disse vellykkede gasprojekter underskrev Kommissionen, CESEC-medlemsstaterne og Energifællesskabets kontraherende parter i 2017 et aftalememorandum, der udvider CESEC's mandat til elmarkedet og infrastruktur samt energieffektivitet og udvikling inden for vedvarende energi, og som omfatter konkrete tiltag til opnåelse af et lønsomt og forbundet elmarked i regionen. Derudover er højniveaugruppen også gået med til at udvide sit geografiske område, så det nu dækker hele Vestbalkan.

Næste skridt og milepæle

- Aftale mellem projektlederne i Serbien og Bulgarien i begyndelsen af 2018 om gennemførelsestrinnene for sammenkoblingen Bulgarien–Serbien
- Endelig investeringsbeslutning om LNG-terminalen i Krk, Kroatien, i foråret 2018
- Påbegyndelse af opførelsen af den rumænske del af gastransmissionskorridoren Bulgarien – Rumænien – Ungarn – Østrig (BRUA) i begyndelsen af 2018 og sammenkoblingen Grækenland–Bulgarien i juni 2018
- Ministermøde i Sofia i forbindelse med det bulgarske EU-formandskab vil give fornyet fremdrift til CESEC-området

2.2.4 Energisamarbejde mellem Nordsølandene

Aftalememorandummet for Nordsølandene, der fremmer offshorevindenergi og øget sammenkobling, blev underskrevet i 2016. Arbejdet med etableringen af et optimeret offshoreenergisystem i regionen til mindst mulige omkostninger, der skal skabe arbejdspladser og vækst og udnytte EU's industrielle lederskab på dette område, blev påbegyndt i 2017.

For at sikre konkrete fremskridt blev man enige om at fokusere på innovative projekter, der skaber synergier mellem forskellige elementer i energisystemet, navnlig ved at kombinere produktionen af vedvarende energi og transmission. Offentlige og private interessenter vil samarbejde om at etablere en retlig og lovgivningsmæssig ramme, der kan fremme såvel udviklingen af sådanne projekter som samarbejdet og koordineringen projektlederne imellem. Der er udvalgt fire klynger, heriblandt Belgien–Nederlandene–Det Forenede Kongerige, Tyske Bugt og den centrale del af Nordsøen. For hver klynge vil der blive oprettet en interessentgruppe, der skal sikre, at alle berørte parter inddrages fuldt ud.

Næste skridt og milepæle

- Vedtagelse af handlingsplanen for Nordsøinfrastruktur/-offshorenettet i 2018
- Ministermøde i maj/juni 2018 med henblik på at styrke det politiske engagement i en kontekst, hvor omkostninger til offshorevindenergi falder hurtigt

2.3 Tilpasning af vores infrastrukturpolitik til et mere langsigtet perspektiv

TEN-E-værktøjssættet og uddybet regionalt samarbejde har på vellykket vis øget gasforsyningssikkerheden og diversificeringen i Europas mest sårbare regioner. Europa står i dag stærkere takket være afsluttede gasprojekter af fælles interesse såsom rørledningen

mellem Klaipeda–Kiemėnai, der er nødvendig for korrekt drift af LNG-terminalen i Klaipeda, Litauen.

Gasnettet er blevet mere modstandsdygtigt, og næsten alle medlemsstaterne¹⁴ opfylder N-1-kriterierne¹⁵ og har allerede adgang til to forskellige gaskilder. I den kontekst skal der være særligt fokus på situationen i Bulgarien og Finland. Hvis projekterne af fælles interesse gennemføres i henhold til planen, bør alle medlemsstater, på nær Malta og Cypern, i princippet have adgang til tre gaskilder inden 2022. **Hvis både medlemsstater, projektledere, lovgivere og interessenter yder den nødvendige indsats, kan de resterende flaskehalsproblemer i vidt omfang være løst i 2020 eller ikke længe efter** som følge af afslutningen af de igangværende projekter af fælles interesse. Gasprojekter har udgjort en stor andel såvel i antal som efter tildelt finansiering indtil nu, eftersom det har haft førsteprioritet at forbedre energiforsyningsikkerheden i adskillige medlemsstater og regioner. Derfor bør Europa i 2022-2025 have et velforbundet gasnet, der kan modstå chok. De kommende år bliver elprojekter, herunder indsatsen for at digitalisere nettet og gøre det mere intelligent, mere og mere vigtige for udvekslingen af vedvarende energi på tværs af grænser.

Det vil kræve yderligere og fortsatte bestræbelser parallelt med gennemførelsen af de reviderede regler for elmarkedet, som Kommissionen har foreslået i sin pakke om ren energi, at gøre Europas elnet klar til energiomstillingen. Arbejdet på de nødvendige sammenkoblinger skal derfor fremskyndes. Det nuværende utilstrækkelige antal sammenkoblinger af regioner, herunder Den Iberiske Halvø, udgør en forhindring for yderligere udbredelse af vedvarende energi og yderligere priskonvergens. Det samme gør sig gældende for de langsomme fremskridt med den interne styrkelse af nettene, f.eks. som det ses i Nord- og Sydtykland. Den politiske vilje til at løse disse flaskehalsproblemer må ikke svækkes. Overordnet set vil et scenarie med udbredt vedvarende energi betyde, at der er brug at fordoble investeringerne i sammenkoblinger¹⁶.

I 2030 vil vedvarende energikilder stå for halvdelen af elproduktionen, og elektricitet vil i stigende grad være drivkraften bag dekarboniseringen af sektorer, hvor fossile brændstoffer indtil nu har domineret energiforbruget, f.eks. transportsektoren, industrien samt opvarmnings- og afkølingssektoren. Desuden bør der være fokus på at styrke eltransmissions- og distributionsnettene, på at digitalisere og gøre nettene mere intelligente, på at udbrede nye infrastrukturløsninger, navnlig på området for oplagring af elektricitet, og på virkningen af egetforbrug.

Disse udfordringer skal afspejles fuldt ud i det kursskifte, der skal foretages i forbindelse med EU's fremtidige infrastrukturpolitikker. Det forventes, at flere projekter på disse områder modnes i perioden 2019-2020, og det udskudte CEF-budget afspejler fuldt ud denne ambition. I takt med den øgede modenhed forventes det, at flere elprojekter også vil modtage

¹⁴ På nær Cypern, Luxembourg, Malta, Slovenien og Sverige, der har fået indrømmet en undtagelse.

¹⁵ N-1-kriterierne betyder, at nettet skal kunne modstå et (midlertidigt) tab af det største aktiv på nettet.

¹⁶ European Energy Industry Investments, Study for the ITRE Committee, 2017
[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/595356/IPOL_STU\(2017\)595356_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/595356/IPOL_STU(2017)595356_EN.pdf).

finansiering fra EIB, herunder fra EFSI. Den tredje liste over projekter af fælles interesse, der vedtages sammen med denne meddelelse, repræsenterer en vigtig fase i dette kursskifte.

Selv om de transeuropæiske transport-, energi- og telekommunikationsnet er stærkt forbundne, og synergierne mellem de forskellige sektorer naturligt er til stede, udnyttes de ikke godt nok. Energinettene bør f.eks. tage digitaliseringsudfordringen op hurtigere, end de gør nu. Cybersikkerhed er en overordnet prioritet på tværs af TEN-sektorer (og uden for disse) og bør være et indlejret element i enhver investering, der gennemføres i disse tre sektorer. Elektromobilitet vil kræve et tæt net af ladestandere langs motorveje og i byer. Det kan tænkes, at større havne forvandles til knudepunkter, der også servicerer offshoreoperationer i relation til vedvarende energi.

3. Den tredje liste over projekter af fælles interesse skal være målrettet mod EU's langsigtede mål

Den tredje EU-liste udpeger 173 projekter af fælles interesse, herunder 106 eltransmissions- og oplagringsprojekter, 4 projekter om udrulning af intelligente net, 53 gasprojekter, 6 olieprojekter og – for første gang – 4 grænseoverskridende kuldioxidnetprojekter. Denne liste er vedtaget med enstemmig opbakning fra alle medlemsstaterne, hvilket understreger den fælles politiske vilje.

I overensstemmelse med EU's dekarboniseringsdagsorden har TEN-E-politikken i stigende grad fokus på elsammenkoblinger, oplagring af elektricitet og projekter om intelligente net.

3.1 Elprojekter og projekter om intelligente net af fælles interesse, der sammenkobler nettene og gør dem mere intelligente, skal understøtte energiomstillingen

De udvalgte projekter af fælles interesse vil gøre det muligt at integrere vedvarende energi i energinettene og transportere den over længere afstande, samtidig med at der opretholdes et højt forsyningssikkerhedsniveau. Der er 15 projekter om oplagring af elektricitet blandt projekterne af fælles interesse, primært vedrørende pumpelagring, men også nogle hvor der anvendes trykluftteknologi. Bedre sammenkobling, mere intelligente net og oplagringsløsninger vil skabe mere fleksibilitet og netstabilitet og gøre det muligt at håndtere spidsbelastninger både lokalt og transregionalt.

Elprojekterne af fælles interesse vil også hjælpe medlemsstaterne med at nå eller arbejde hen imod sammenkoblingsmålet for 2020 på 10 % og bidrage til at nå det nye sammenkoblingsmål for 2030. Desuden vil projekterne af fælles interesse bidrage til de mål, man er nået til enighed om i højniveaugrupperne, særlig følgende:

- I BEMIP-regionen vil de udvalgte projekter gøre det muligt at synkronisere elnettet med EU's elnet.
- I Vesteuropa vil elprojekterne af fælles interesse også gøre det muligt at koble Den Iberiske Halvø bedre sammen med Frankrig og resten af Europa og dermed fremme yderligere integrering af vedvarende energikilder, og ikke mindst muliggøre etableringen af den første, direkte sammenkobling af Irland med det kontinentale Europa (Celtic Link).

- I CESEC-regionen vil de udvalgte projekter styrke elnettene for at forbedre sammenkoblinger, muliggøre effektive kommercielle transaktioner og gøre det muligt for de pågældende lande at udnytte det betydelige potentiale inden for vedvarende energi.
- I Nordsølandene er der fokus på at fremme et offshorenät med henblik på at udnytte potentialet inden for vedvarende energi så meget som muligt og på en omkostningseffektiv måde. Målet er at samle ressourcerne og finanserne ved at udvikle et fælles offshorenät.

Den nye liste omfatter fire projekter om intelligente net. Kroatien–Slovenien-projektet vil resultere i bedre modstandsdygtighed i nettene og gøre det muligt at udbrede produktionen af vedvarende energi og efterspørgselsreaktion. Tjekkiet–Slovakiet-projektet vil fra transmissionsniveau til distributionsniveau løse en række af nettenes problemer med modstandsdygtighed. De to resterende projekter, henholdsvis Østrig–Italien og Frankrig–Tyskland, har til formål at løse problemer vedrørende netdrift i scenarier med stærkere sektorsammenhæng og omfatter f.eks. elektrificering af transport og (i det fransk-tyske projekt) interaktion med opvarmningssektoren samt større kundeinvolvering.

3.2 Mere målrettede gasprojekter af fælles interesse til løsning af de resterende forsyningssikkerhedsproblemer

Europa skal sikre rettidig gennemførelse af vigtige gasprojekter for at gøre en ende på energiisolationen i den østlige del af Østersøregionen, forbedre forsyningssikkerheden i Central- og Sydøsteuropa og integrere Den Iberiske Halvø i det europæiske energimarked.

Dette bør ledsages af en mere lønsom anvendelse af den eksisterende infrastruktur, der bør optimeres på regionalt plan, og mere effektiv håndhævelse af foranstaltninger, der har retlig eller lovgivningsmæssig hjemmel. Udover de allerede udpegede projekter er det nødvendigt med en mere forsigtig tilgang til investeringer for at undgå at oversvømme markedet og afbøde risikoen for strandede aktiver, der vil være en ekstra byrde for forbrugerne. Den tredje liste over projekter af fælles interesse afspejler denne tilgang, idet antallet af gasprojekter er skåret ned fra 77 til 53.

3.3 De første projekter af fælles interesse om kuldioxidtransport er blevet udpeget

For første gang omfatter EU's lister over fælles projekter fire projekter om transportnet for kuldioxid. Projekterne skal gennemføres i Nordsølandene og omfatter Belgien, Tyskland, Nederlandene, Det Forenede Kongerige og Norge. De er særlig vigtige for den energiintensive industri og denne industris bestræbelser på yderligere at reducere sine CO₂-emissioner.

4. Opfyldelse af elsammenkoblingsmålene for 2020 og 2030

4.1 Sammenkoblingsmålet for 2020

Elsammenkoblingsmålet på 10 % har skabt politisk fremdrift for fremrykningen af grænseoverskridende projekter. Gennemførelsen af projekter af fælles interesse har ført til højnede sammenkoblingsniveauer de senere år.

Tabel 2: Medlemsstaternes sammenkoblingsniveauer i 2017 og 2020

Land	Sammenkoblingsniveauer i 2017	Forventede sammenkoblingsniveauer i 2020 ¹⁷
AT	15 %	32 %
BE	19 %	33 %
BG	7 %	18 %
CY	0 %	0 %
CZ	19 %	23 %
DE	9 %	13 %
DK	51 %	59 %
EE	63 %	76 %
ES	6 %	6 %
FI	29 %	19 %
FR	9 %	12 %
UK	6 %	8 %
GR	11 %	15 %
HR	52 %	102 %
HU	58 %	98 %
IE ¹⁸	7 %	18 %
IT	8 %	10 %
LT	88 %	79 %
LU	109 %	185 %
LV	45 %	75 %
MT	24 %	24 %
NL	18 %	28 %
PL	4 %	8 %
PT	9 %	21 %
RO	7 %	15 %
SV	26 %	28 %
SI	84 %	132 %
SK	43 %	59 %

I dag har 17 medlemsstater allerede nået målet på 10 % og nyder godt af fordelene ved forbedret handel og lavere engrospriser. Yderligere syv medlemsstater – Bulgarien, Tyskland, Frankrig, Irland, Italien, Portugal og Rumænien – er med afslutningen af de projekter af fælles

¹⁷ Som anslået i TYNDP 2016 og ENTSO-E Vision 2020.

¹⁸ Når Det Forenede Kongerige forlader EU, vil Irland have et sammenkoblingsniveau på 0 % indtil 2025, hvor sammenkoblingen mellem Irland og Frankrig forventes færdiggjort.

interesse, der allerede er i gang, godt på vej til at nå målet på 10 % inden 2020. **Der skal dog gøres yderligere bestræbelser for at integrere navnlig Den Iberiske Halvø (sammenkoblingerne Portugal–Spanien og Spanien–Frankrig), Sydøsteuropa samt Polen og Irland (den keltiske sammenkobling med Frankrig bliver den første forbindelse mellem Irland og kontinentet).**

4.2 Sammenkoblingsmålet for 2030

Under henvisning til Rådets konklusioner af marts og juni 2014, hvori det understreges, at det er nødvendigt at sikre, at alle medlemsstater deltager fuldt ud i det indre marked for energi, opfordrede Rådet i oktober 2014 Kommissionen til "*regelmæssigt at aflægge rapport til Det Europæiske Råd med henblik på at nå målet på 15 % senest i 2030 som foreslået af Kommissionen*¹⁹. Begge mål [2020 og 2030] vil blive opnået ved gennemførelse af projekter af fælles interesse".

Kommissionen nedsatte derfor en ekspertgruppe bestående af 15 førende eksperter fra hele Europa, der skulle rådgive om, hvordan sammenkoblingsmålet på 15 % for 2030 kunne nås og omsættes. Ekspertgruppen færdiggjorde sin rapport i september²⁰.

Ekspertgruppen anerkender i sin rapport de udfordringer, der er ved den konstante og hurtige udvikling på energiområdet. Den anbefaler at vurdere behovet for udvikling af yderligere sammenkoblingskapacitet ved hjælp af forskellige metoder og under anvendelse af forskellige tærskler for på en mere nuanceret måde at afspejle de forskellige energivirkeligheder i medlemsstaterne og de forskellige roller, som sammenkoblingerne spiller for færdiggørelsen af det indre energimarked, og dermed fremme integreringen af vedvarende energikilder og sikre forsyningssikkerheden.

Med tanke på ekspertgruppens anbefalinger foreslår Kommissionen at omsætte sammenkoblingsmålet på 15 % ved hjælp af et sæt yderligere og mere specifikke tærskler, der skal tjene som indikatorer for, hvor meget det haster med et givet nødvendigt tiltag, og som afspejler de tre overordnede mål i EU's energipolitik: øge konkurrenceevnen ved at fremme markedsintegration, sikre forsyningssikkerheden og nå klimamålene ved hjælp af øget udnyttelse af vedvarende energikilder. Medlemsstater, transmissionssystemoperatører/projektledere, lovgivere og EU-institutionerne bør reagere, hvis følgende tærskler udløses:

- Et velfungerende indre marked bør føre til konkurrencedygtige elpriser for alle europæere. Medlemsstaterne bør derfor arbejde på at **minimere forskellene i engrosmarkedspriserne på deres område**. Yderligere sammenkoblinger bør prioriteres, hvis prisforskellen mellem medlemsstater, regioner eller budområder overstiger en **vejledende tærskel på 2 EUR/MWh** med henblik på at sikre, at alle forbrugere drager

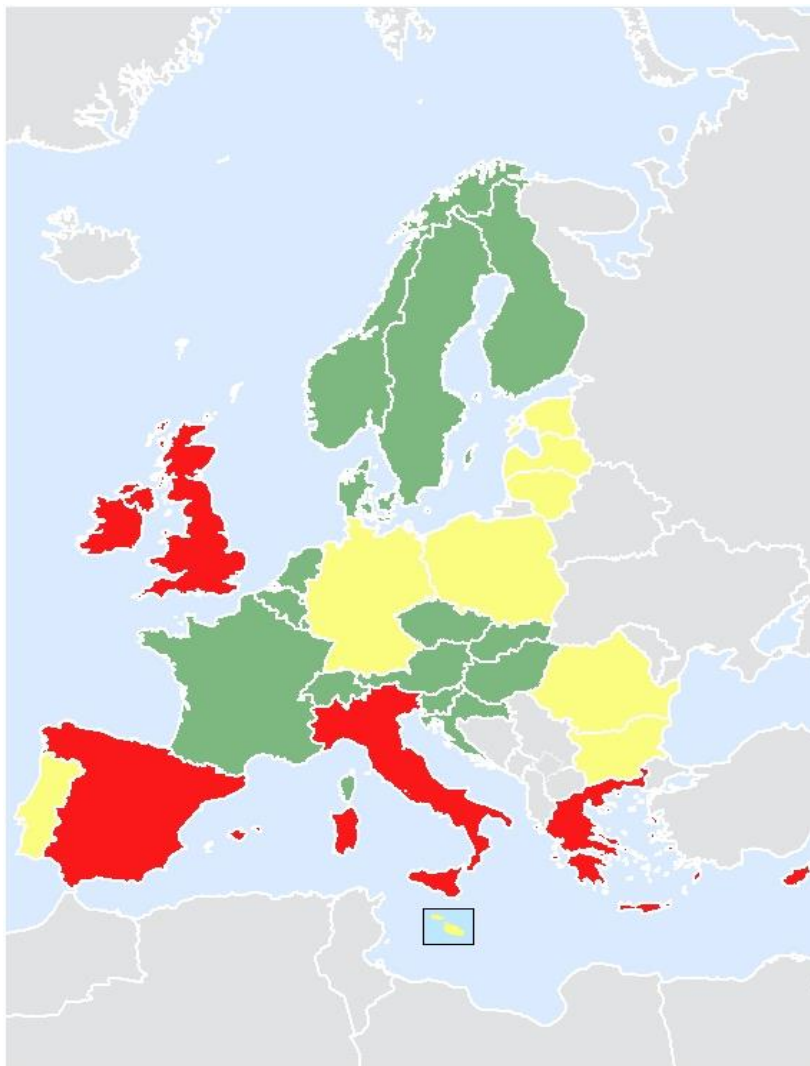
¹⁹ Se COM(2014) 330, hvori Kommissionen foreslår at "hæve det nuværende mål for sammenkobling på 10 % til 15 % inden 2030, idet man tager hensyn til omkostningsaspekterne og potentialet for handelssamkvem i de relevante regioner".

²⁰ Ekspertgruppens rapport er tilgængelig her: <https://ec.europa.eu/energy/en/topics/projects-common-interest/electricity-interconnection-targets/expert-group-electricity-interconnection-targets>.

fordel af det indre marked på en sammenlignelig måde. Jo større prisforskellen er, jo mere presserende er behovet for at reagere.

- Alle medlemsstater bør sikre, at spidsbelastninger kan imødekommes under alle givne forhold ved at trække på såvel den indenlandske kapacitet som import. Medlemsstater, hvor den **nominelle transmissionskapacitet på sammenkoblingerne er under 30 % af deres spidsbelastning**, bør således snarest muligt undersøge mulighederne for flere sammenkoblinger.
- Den videre udvikling inden for vedvarende energikilder bør ikke vanskeliggøres af manglen på eksportkapacitet. Produktionen af vedvarende energi i en hvilken som helst medlemsstat bør bruges optimalt på tværs af Europa. Medlemsstater, hvor **den nominelle transmissionskapacitet på sammenkoblingerne er under 30 % af deres installerede kapacitet til produktion af vedvarende energi**, bør således snarest muligt undersøge mulighederne for flere sammenkoblinger.

Kort, der viser, hvordan medlemsstaterne, Schweiz og Norge lever op til tærsklerne

Grøn: lever op til alle tærsklerne

Gul: lever op til to af tærsklerne

Rød: lever op til én eller ingen af tærsklerne

Projekter, der er nødvendige for, at en medlemsstat eller en region kan leve op til en af tærsklerne, bør prioriteres derefter, herunder i forbindelse med procedurerne i TEN-E-forordningen. Realiseringen af disse projekter kræver fuld samarbejdsvilje på begge sider af grænsen, og **Kommissionen opfordrer derfor alle medlemsstater til at prioritere udviklingen af sammenkoblinger i samarbejde med de naboer, der ikke lever op til tærsklerne, for at udvise solidaritet og samarbejdsvilje.**

Disse projekter vil blive fulgt tæt af de højniveaugrupper, der er nedsat inden for rammerne af TEN-E-politikken, og vil få gavn af den politiske opbakning, der resulterer heraf. Kommissionen opfordrer ENTSO-E til hvert år at måle elsammenkoblingsniveauerne og rapportere herom til Kommissionen og Agenturet for Samarbejde mellem Energireguleringsmyndigheder (ACER). Denne rapportering, der bør tage højde for de nye indikatorer for opfyldelse af målene på 10 % og 15 % som omhandlet ovenfor, bør medtages i rapporten om status over energiunionen og drøftes i højniveaugrupperne, elektricitetskoordinationsgruppen og på det årlige energiinfrastrukturforum i København.

Desuden anbefaler Kommissionen medlemsstaterne at tage højde for den nye tilgang og de nye tærskler i forbindelse med opnåelsen af sammenkoblingsmålet på 15 %, når de laver udkast til deres integrerede nationale energi- og klimaplaner i henhold til den foreslåede forordning om forvaltning af energiunionen. Dette omfatter navnlig en beskrivelse af de vigtigste gældende og planlagte politikker og foranstaltninger til fremme af udviklingen af presserende sammenkoblinger, men også høring af nabomedlemsstater og andre medlemsstater, der udviser interesse for disse elementer i forbindelse med det regionale samarbejde. Kommissionen vil også tage den nye tilgang og de nye tærskler i betragtning, når den udarbejder anbefalinger om udarbejdelsen af udkast til integrerede nationale energi- og klimaplaner.

Udover hurtig færdiggørelse af de manglende infrastrukturforbindelser, **er det altafgørende, at der gøres bedre brug af de eksisterende sammenkoblinger.** I den forbindelse minder Kommissionen om vigtigheden af, at alle medlemsstater fuldt ud gennemfører reglerne om det indre marked. I de forslag til markedsudformning, der indgår i pakken om ren energi, har Kommissionen desuden foreslået mere effektive regler, der skal sikre, at der stilles mere kapacitet til rådighed på de eksisterende sammenkoblinger, og foreslået at øge netoperatørernes incitamenter for at geninvestere deres udbytte i nye sammenkoblinger.

5. Konklusion

En hurtig aftale om en forbedret lovgivningsramme, som foreslået i pakken om ren energi for alle europæere, og hastige fremskridt i forbindelse med etableringen og moderniseringen af den nødvendige fysiske infrastruktur er fortsat vigtige forudsætninger for en vellykket energiomstilling og for forsyningssikkerheden.

EU fører en energiinfrastrukturpolitik, der nu begynder at give resultater. Selv om fremskridtene ser lovende ud, er størstedelen af de manglende forbindelser endnu ikke

færdiggjort. Det er derfor vigtigt, at viljen bibeholdes og udbygges på alle niveauer – såvel politisk, teknisk som finansielt.

Opfyldelsen af elsammenkoblingsmålene på 10 % og 15 % for henholdsvis 2020 og 2030 som vedtaget af Rådet er fortsat afgørende, hvis EU skal gøre sig håb om at få fuldt udbytte af sine vedvarende energikilder og samtidig sikre forsyningssikkerheden og konkurrenceevnen. I meddelelsen fra 2015 blev det understreget, at det er absolut nødvendigt at have velforbundne og integrerede transeuropæiske net, hvis energiomstillingen skal blive vellykket. Nærværende meddelelse foreslår derfor en ny tilgang og et sæt tærskler, der vil skulle udløse en reaktion hos medlemsstater, lovgivere og projektledere, som bør undersøge og udvikle yderligere sammenkoblinger for at konsolidere markedsintegrationen, øge forsyningssikkerheden og sikre, at den nødvendige infrastruktur er på plads, således at målene for vedvarende energi for 2030 kan nås.

Dette vil også kræve en modernisering af vores elnet, der bør digitaliseres og gøres mere intelligente, således at der kan gennemføres intelligent sektorsammenkobling. Dette vil således være et vigtigt fokusområde for TEN-E-programmet de kommende år, og den tredje liste over projekter af fælles interesse, der vedtages i dag, markerer et vigtigt skridt i denne retning.

Energiunionen og pakken om ren energi for alle europæere har lagt grundstenen til, at der kan sættes fart på opbygningen af vigtige energinet med henblik på at øge forsyningssikkerheden og fremme omstillingen til ren energi.